

Nr 323

Av herr **Sundin**, *angående ökat skydd mot radioaktiv strålning.*

(Lika lydande med motion nr 396 i Andra kammaren)

Den radioaktiva strålningens verkningar på levande vävnad är fortfarande ofullständigt kända, trots att strålning på konstgjord väg åstadkommits och nyttiggjorts sedan mer än ett halvt sekel tillbaka.

Den naturliga radioaktiva strålningsnivån varierar från plats till plats, beroende på jordskorpan sammansättning. De högsta värdena har uppmätts inom begränsade områden i Indien och Brasilien. Om husbyggnadsmaterial framställs av radioaktiv råvara, kan den naturliga strålningsnivån inomhus bli avsevärd, och för Sveriges del har man uppmätt nivåer strax under det höga Brasilienvärdet. Den kosmiska strålningen varierar likaledes, men variationerna där beror på höjden över havet. Ju högre upp, desto starkare strålning.

Vid sidan av den naturliga strålningen utsättes vi för konstgjord radioaktivitet på olika sätt och i varierande mängder. Sedan röntgenstrålningen upptäcktes (1895) har densamma använts dels inom medicinen, som såväl diagnostiskt som terapeutiskt hjälpmedel, dels inom den vetenskapliga forskningen, bl. a. ärftlighetsforskning (framkallande av mutationer; växtförädling), dels inom tekniken och industrien, bl. a. materialprovning. Andra vanligen förekommande konstgjorda strålkällor är exempelvis självlysande siffror och visare på urtavlor samt TV-apparater. Sedan forskningen på atomenergiområdet kom in i en ny fas under det andra världskriget, har utvecklingen gått mycket snabbt. Framställning och provning av kärnvapen har hittills utförts av USA, Sovjet, England och Frankrike, och genom denna verksamhet har den radioaktiva strålningsnivån över hela världen, och speciellt över norra halvklotet, höjts periodiskt.

Atomenergiens fredliga användning har medfört svårbemästrade problem, när det gäller att oskadliggöra radioaktiva avfallsprodukter. Atomkraftverken lämnar dels ett starkt aktivt avfall, som skall tillvaratas på ett strålskyddssäkert sätt, dels svagt aktivt avloppsvatten, som släpps ut i havet eller i sjöar och vattendrag. Beträffande det grövre avfallet har dess behandling och deponering diskuterats i det internationella atomenergiorganet, men någon godtagbar slutlig lösning på problemet har inte nåtts. Vid den svenska atomforskningsstationen i Studsvik lagras ifrågavarande radioaktiva avfall tills vidare inom anläggningsområdet. Beträffande det svagt aktiva avloppsvattnet från atomkraftverk kan för Sveriges del näm-

nas, att planer finns på utsläpp i sjön Magelungen av avloppsvatten från Ågestareaktorn.

I samband med utvecklingen på atomenergiområdet har isotopforskningen gjort stora framsteg. Radioaktiva isotoper av allt fler grundämnen framställs och används i allt större utsträckning dels inom den vetenskapliga forskningens olika områden, dels som praktiska hjälpmedel inom medicinen och industrien.

På grund av de skiftande företeelser som här ytterst kortfattat skisserats sker givetvis en gradvis ökning av strålbekäftningen på såväl nu levande människor som på kommande generationer, eftersom arvsanlagen sannolikt påverkas i ogynnsam riktning. Det finns visserligen detaljerade skyddsbestämmelser, de s. k. ICRP-normerna (the International Commission of Radiological Protection), men det finns också en ovisshet beträffande de små stråldosernas betydelse, en ovisshet som kommit till uttryck dels genom 1958 års skärpning av ICRP-normerna, dels genom uttalanden av olika vetenskapsmän.

Det högsta organet i Sverige för att tillgodose strålskyddet är medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, bestående av sju ledamöter med sex suppleanter, samt den till nämnden knutna radiofysiska institutionen vid karolinska sjukhuset, där ett åttiootal personer är verksamma. Det är uppenbart att dessa resurser är otillräckliga för ändamålet, och även när institutionen under vårens lopp får utökade lokaler och större personal, kommer arbetsuppgifterna sannolikt att bli så stora och mångskiftande, att en effektiv kontroll och övervakning av strålningsaktiviteten runt om i landet blir svår att genomföra.

En allsidig utredning bör företagas beträffande åtgärder som skulle kunna resultera i en minskad radioaktiv strålningsbelastning av vårt folk, eller i varje fall en långsammare ökning av strålningsnivån än den som med skäl kan befaras. Utredningen, som bör bedrivas med största skyndsamhet, bör behandla frågan ur dess skilda aspekter.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag rörande åtgärder i syfte att intensifiera forskningen om den radioaktiva strålningsverkningar och öka skyddet mot radioaktiv strålning i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 25 januari 1962

Sven E. Sundin